

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา

Transformational Leadership and Management of the Organization Sufficiency Economy Philosophy with The Operation of Small Enterprises in Nakhonratchasima

เกศรินทร์ บัดทิม¹

Received: April, 2014; Accepted: May, 2014

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างคือ เจ้าของกิจการหรือผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 382 ราย สุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความน่าจะเป็น และเลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ การแจกแจงค่าความถี่ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงพบว่า การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา

¹ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา

E - mail : kedsarin_budtim@hotmail.com

พบว่าลูกค้า กระบวนการภายใน การเรียนรู้และพัฒนา และการเงิน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่าภาวะผู้นำและการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลทำให้ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา มีรายได้และยอดขายสินค้าเพิ่มมากขึ้น มีต้นทุนการผลิตที่เหมาะสม ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในสินค้าและบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 75.50

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; การบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง; ผลการดำเนินงาน

Abstract

The purpose of this research was to study transformational leadership and management of the organization sufficiency economy philosophy with operation of small enterprises in Nakhonratchasima. The samples used were 382 persons core sampling using probability sampling methods precedent and simple. Statistics used to analyze the data were mean, percentage, frequency, standard deviation (S.D.) and multiple regression analysis.

The result of transformational leadership found idealized influence, inspiration motivational, intellectual stimulation and individual consideration, the overall mean at the highest level. Management of the organization sufficiency economy philosophy found moderation, reasonableness, self-immunity, set of knowledge and ethical qualification, the overall mean at the highest level, and the operation of small enterprises in Nakhonratchasima found customer, internal process, learning and growth and financial. The overall mean at the highest level. For hypothesis testing found transformational leadership and management of the organization sufficiency economy philosophy. The affect on the operation of small enterprises in Nakhonratchasima, was that income and sales increased. The associated costs are reasonable. Customer satisfaction with regard to products and services rose by a statistically significant level of 0.05. Future product for customer satisfaction increases could be as high as 75.50 percent.

Keywords : Transformational Leadership; The Management of the Organization Sufficiency Economy Philosophy; Operation

บทนำ

หลังจากที่ประเทศไทยต้องประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2540 ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการพัฒนาที่ขาดสมดุล จุดอ่อนของการพัฒนาที่สำคัญ คือ ระบบการบริหารทางเศรษฐกิจ การเมืองและระบบราชการยังเป็นการรวมศูนย์อำนาจ และขาดประสิทธิภาพ ระบบกฎหมายล้าสมัยนำไปสู่ปัญหาเรื้อรังของประเทศ คือ การทุจริตประพฤติมิชอบที่เกิดขึ้นในภาคราชการ และในภาคธุรกิจเอกชนขณะเดียวกันคุณภาพการศึกษาของคนไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรไม่สามารถปรับตัวรู้เท่าทันวิทยาการสมัยใหม่ทั้งฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทยอ่อนแอ ไม่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม รวมทั้งความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจยังด้อยประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ ความยากจน และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรุนแรงขึ้น ได้สร้างความขัดแย้งในสังคมมากขึ้น (ไสว, 2549)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงเน้นย้ำถึงหลักเศรษฐกิจพอเพียงอันเป็นปรัชญาที่มุ่งเน้นการพัฒนาให้เศรษฐกิจไทยสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน หลักเศรษฐกิจพอเพียงนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานมาโดยตลอดนับแต่ที่ได้เสด็จขึ้นครองราชย์ โดยทรงมุ่งเน้นทางสายกลางสำหรับการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทยในทุกระดับชั้นตามหลักการ แห่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ทางธุรกิจที่มุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาที่สมดุลเพื่อตอบรับกับโลกาภิวัตน์ และป้องกันถึงผลกระทบที่มีมาจากภายใน และภายนอกที่เกิดขึ้น (ธนิยพรรณ, 2549) จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ประกอบกับหลักคุณธรรมและความรู้ดังกล่าวมีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการนำมาประยุกต์ใช้บริหารจัดการองค์กรเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540 ที่ผ่านมานั้นแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยขาดความพอประมาณ ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับภาครัฐที่จะกำหนดนโยบาย การบริหารเศรษฐกิจภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุความเป็นอยู่ที่ดี และคุณภาพของประชาชน ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (ประสพโชค, 2550)

ทั้งนี้วิสาหกิจขนาดย่อมยังสามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในวิสัยทัศน์ขององค์กร และกำหนดแผนกลยุทธ์และการวางแผนธุรกิจในระดับต่าง ๆ ด้วยการคำนึงถึงการทำธุรกิจอย่างพอประมาณ หรือสัดส่วนกำไรที่เหมาะสมและยั่งยืนในระยะยาวความมีเหตุผลด้วยการดำเนินธุรกิจอย่างซื่อตรง ไม่เบียดเบียนพนักงาน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสังคมของคนรุ่นถัดไป และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับธุรกิจทั้งในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การลดความเสี่ยงให้มากที่สุด เพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน และนำสันติสุขสู่สังคมในเวลาเดียวกัน (วรรณ, 2549) ดังนั้นวิสาหกิจขนาดย่อมจึงมีบทบาทที่สำคัญในการจ้างแรงงาน

ผู้นำเป็นผู้ที่มีความสำคัญสามารถนำพาให้องค์กรบรรลุผลสู่ความสำเร็จได้ นักทฤษฎีด้านภาวะผู้นำ เห็นว่าผู้ที่เป็นหัวหน้าในยุคปัจจุบัน จำเป็นต้องรู้ทั้งการนำ (Leading) ควบคู่ไปกับการบริหาร (Management) เพราะต่างมีความสำคัญและจำเป็นต้ององค์กรต้องการผู้นำที่เข้มแข็งในการสร้างวิสัยทัศน์ สร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจให้แกผู้ใต้บังคับบัญชา ส่วนใหญ่พบว่ามีหัวหน้างานที่มุ่งเน้นด้านการบริหารจัดการแต่ขาดการเป็นผู้นำที่ดี โดยเฉพาะคนที่สามารถบูรณาการทั้งทักษะและคุณลักษณะต่าง ๆ

เข้าด้วยกัน สิ่งที่ต้องการขาดมาก คือ การมีผู้บริหารมืออาชีพที่เก่งทั้งด้านการบริหารจัดการควบคู่กับการมีภาวะผู้นำที่ดี กล่าวคือเป็น “มือฉมัง” ด้านทักษะการบริหารที่มีความชาญฉลาดในทักษะของภาวะผู้นำ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วตลอดเวลา จากผลการศึกษาของ Bass and Avolio (Bass, Bernard M. and Avolio, Bruce., 1994) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลมากที่สุด สามารถเปลี่ยนแปลงและนำองค์กรไปสู่ทางเดินใหม่ ทำให้ผู้ตามผูกพัน และทำงานมุ่งมั่นไปสู่ความสำเร็จขององค์กร

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำและการบริหารจัดการโดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในธุรกิจของวิสาหกิจขนาดย่อม เพื่อให้ได้ข้อความจริงอันเป็นประโยชน์นำไปประกอบการพัฒนาสถานประกอบการ ตลอดจนการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหาร เพื่อให้สถานประกอบการมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา

สมมุติฐานการวิจัย

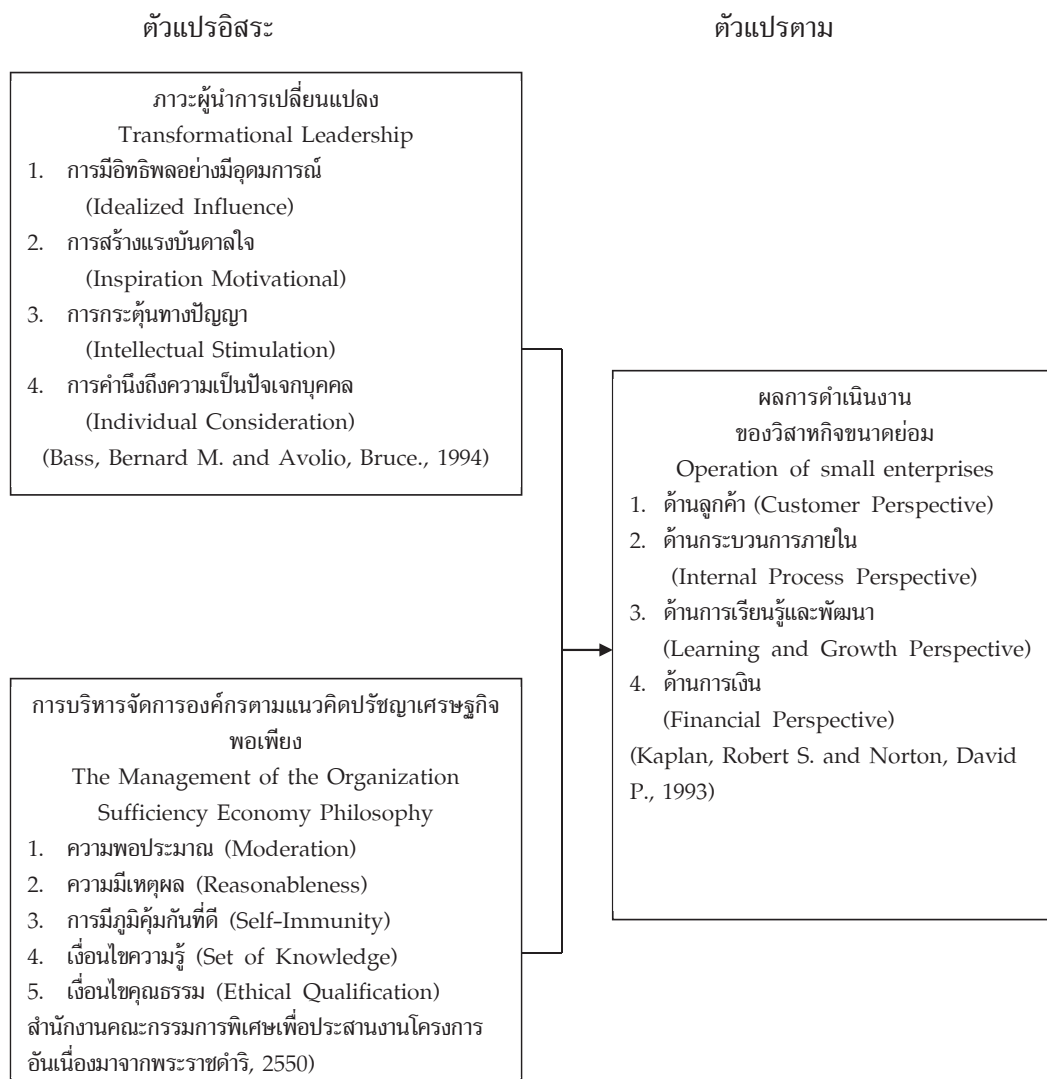
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา

1. ประชากร คือ เจ้าของกิจการหรือผู้จัดการวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 76,311 ราย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.), 2556)
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าของกิจการหรือผู้จัดการวิสาหกิจขนาดย่อม จำนวน 382 ราย คำนวณขนาดตัวอย่างจากการศึกษาค่าเฉลี่ยของประชากร กำหนดการสุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความน่าจะเป็น และเลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (กัลยา, 2549)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนตามระเบียบวิธีการวิจัยอย่างเป็นระบบ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและทำการศึกษาทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3. สร้างเครื่องมือโดยใช้หลักการจากทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาประยุกต์เครื่องมือมี 4 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารตำแหน่งปัจจุบัน จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มี 4 ด้าน คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล จำนวน 15 ข้อ ตอนที่ 3 การบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มี 3 ด้าน 2 เงื่อนไข คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขการมีความรู้ และเงื่อนไขการมีคุณธรรม จำนวน 28 ข้อ ตอนที่ 4 ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มี 4 ด้าน คือ ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้และพัฒนา และด้านการเงิน จำนวน 16 ข้อ แบบสอบถามตอนที่ 2, 3 และ 4 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ผู้วิจัยทำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องของภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา และนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามไปทดสอบ (Try/Out) กับเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารวิสาหกิจขนาดย่อมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตอนที่ 2 เท่ากับ 0.985 ตอนที่ 3 เท่ากับ 0.988 และตอนที่ 4 เท่ากับ 0.988

4. เก็บรวบรวมแบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์ ประมวลผล สรุปผล จัดทำรูปเล่มและนำเสนอผลงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามหลังจากทำการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำตอบ และทำการลงรหัสข้อมูลให้เป็นตัวเลขทั้งหมดแล้วได้ทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นมาตรวัดแบบนามบัญญัติจะวิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. การวิเคราะห์การบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) คือการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ Multiple Regression ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา จากกลุ่มตัวอย่าง 382 คน ได้ผลการวิจัยดังนี้

1. สรุปผลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 50.30 มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 48.70 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 53.90 มีประสบการณ์ในการเป็นผู้ประกอบการหรือผู้บริหารมากกว่า 5 ปีขึ้นไป จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 61.80 เป็นเจ้าของกิจการ จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00

2. สรุปผลข้อมูลภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล รองลงมา คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา

3. สรุปผลข้อมูลการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม รองลงมา คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

4. สรุปผลข้อมูลผลการดำเนินงาน

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับผลการดำเนินงาน ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านลูกค้า รองลงมา คือ ด้านการเงิน ด้านการเรียนรู้และพัฒนา และด้านกระบวนการภายใน

5. ผลการทดสอบสมมุติฐาน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมาในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีขนาดการตอบสนองเท่ากับ 0.163 และ 0.725 หน่วย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้ง 4 ด้าน (ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล) ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมาในทิศทางเดียวกัน มีขนาดการตอบสนอง

เท่ากับ 0.309, 0.256, 0.191 และ 0.156 ขณะเดียวกันการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมาในทิศทางเดียวกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 3 ด้าน 2 เงื่อนไข (ด้านความพอประมาณ, ด้านความมีเหตุผล, ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี, เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม) ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมาในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีขนาดการตอบสนองเท่ากับ 0.250, 0.136, 0.101, 0.276 และ 0.214 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีผลการดำเนินงานเป็นตัวแปรเกณฑ์

ตัวแปรพยากรณ์	ผลการดำเนินงาน				
	B	Std. Error	β	t	P-Value
constant	0.998	0.138	-	7.253	0.000**
การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	0.135	0.046	0.309	2.903	0.004**
การสร้างแรงบันดาลใจ	0.174	0.048	0.256	3.664	0.000**
การกระตุ้นทางปัญญา	0.238	0.041	0.191	5.742	0.000**
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	0.202	0.033	0.156	6.066	0.000**
$R^2 = 0.621$ $AdjR^2 = 0.617$					

** P<0.05

$$Y = 0.309X_{11}^{**} + 0.256X_{12}^{**} + 0.191X_{13}^{**} + 0.156X_{14}^{**}$$

ตารางที่ 2 แสดงผลการผลวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์รายด้านของการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีผลการดำเนินงานเป็นตัวแปรเกณฑ์

ตัวแปรพยากรณ์	ผลการดำเนินงาน				
	B	Std. Error	β	t	P-Value
constant	0.716	0.106	-	6.729	0.000**
ความพอประมาณ	0.219	0.036	0.250	6.094	0.000**
ความมีเหตุผล	0.119	0.043	0.136	2.765	0.006**
การมีภูมิคุ้มกันที่ดี	0.083	0.038	0.101	2.207	0.028**
เงื่อนไขความรู้	0.219	0.038	0.276	5.802	0.000**
เงื่อนไขคุณธรรม	0.185	0.040	0.214	4.636	0.000**
$R^2 = 0.753 \quad AdjR^2 = 0.750$					

** P<0.05

$$Y = 0.250X_{21}^{**} + 0.136X_{22}^{**} + 0.101X_{23}^{**} + 0.276X_{24}^{**} + 0.214X_{25}^{**}$$

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีผลการดำเนินงานเป็นตัวแปรเกณฑ์ในภาพรวม

ตัวแปรพยากรณ์	ผลการดำเนินงาน				
	B	Std. Error	β	t	P-Value
constant	0.625	0.109	-	5.738	0.000**
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	0.157	0.048	0.163	3.249	0.001**
การบริหารจัดการองค์กรตาม แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	0.690	0.048	0.725	4.465	0.000**
$R^2 = 0.755 \quad AdjR^2 = 0.753$					

** P<0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์การตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีสมมุติฐานของการวิจัยครั้งนี้คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์การตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

การบริหารจัดการองค์การตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา เมื่อเปรียบเทียบกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความพอประมาณ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ด้านความมีเหตุผล และด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ ซึ่งปัจจัยความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดย่อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิम्मพร ทวีเดช (ทิम्मพร, 2554) ที่พบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ โดยผู้ประกอบการศึกษาและเข้าใจในหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความต้องการและดำเนินการอย่างจริงจัง โดยเป็นผู้นำในการปรับใช้กับองค์กร จากการศึกษาผู้วิจัยยังพบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมมีการบริหารจัดการองค์การตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ด้าน 2 เงื่อนไข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรวรรณ จันทรงค์ (จีรวรรณ, 2551) ที่กล่าวว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ ทำให้มีต้นทุนการผลิตต่ำ ส่งผลให้ไม่ต้องกู้ยืมเงินมาลงทุน ด้านความมีเหตุผล การมีการวางแผนการผลิตอย่างมีเหตุผล เพิ่มผลิตภัณท์ให้มีความหลากหลายเพื่อรองรับความต้องการของผู้บริโภค รวมถึงการสร้างรายได้ให้แก่ผู้ผลิตและผู้ขายของตนเอง เพื่อสร้างความแตกต่างเป็นเอกลักษณ์เหนือคู่แข่ง และเพิ่มการตรวจสอบคุณภาพสินค้าให้มีมาตรฐาน ด้านการมีภูมิคุ้มกัน การเตรียมตัวและปรับตัวของให้พร้อมต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น คือ การสร้างความหลากหลายของผลิตภัณท์เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และรองรับกับลูกค้ากลุ่มใหม่ มีการสร้างเครือข่ายร่วมกันเพื่อนำวัตถุดิบมาใช้ในการพัฒนาการผลิตให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้น และมีแหล่งวัตถุดิบในการผลิตที่แน่นอน เพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาหรือขอส่วนลดได้ในกรณีที่มีการสั่งซื้อในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการติดต่อและประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทางหน่วยงานภาครัฐ ได้มีการสนับสนุนกิจกรรมการส่งเสริมการตลาดให้กับชุมชน ด้านเงื่อนไขความรู้ การนำความรู้ด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ด้านเงื่อนไขคุณธรรม การตระหนัก และให้ความสำคัญกับคุณธรรมในการปฏิบัติงานของชุมชน โดยยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต ความมีคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถวัลย์ลักษณ์ ศรีจันทร์ดี (ถวัลย์ลักษณ์, 2554) ที่กล่าวว่า ยังใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากก็จะต้องสนับสนุนให้ธุรกิจมีความอยู่รอด และทำให้มีผลประกอบการที่เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนั้น สุขสรรค์ กันตะบุตร (สุขสรรค์, 2550) ยังได้กล่าวถึงองค์การธุรกิจ ว่าเป็นส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ ธุรกิจไทยไม่ว่าจะขนาดใดก็ตามหากมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์และกำหนดนโยบายก็จะส่งผลให้ธุรกิจสามารถอยู่อย่างยั่งยืนได้

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่ มีวิสัยทัศน์มุ่งหวังให้กิจการมีการเจริญเติบโต อีกทั้งผู้ประกอบการมีทักษะความสามารถในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการตัดสินใจ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ และมีความซื่อตรงในการประกอบธุรกิจ ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจขนาดย่อม (รุ่งนภา, 2550) และจากการวิจัยของ รัตติกรณ์ จงวิศาล (รัตติกรณ์, 2553) พบว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมที่ประสบความสำเร็จสูงจะมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล สูงกว่าผู้ที่ประสบความสำเร็จต่ำ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นภาวะผู้นำที่มีความเหมาะสมกับองค์กรต่าง ๆ ในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันสูงมาก เป็นภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง เช่นเดียวกับ Bass and Avolio (Bass, Bernard M. and Avolio, Bruce., 1998) ที่กล่าวว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงปฏิบัติร่วมกับผู้ปฏิบัติงานและผู้ตามมากกว่าการกำหนดข้อแลกเปลี่ยนและข้อตกลงแบบธรรมดา ผู้นำพยายามทำให้บรรลุผลในระดับที่สูง

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยในครั้งนี้

จากการศึกษาวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา โดยด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา รองลงมา คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ตามลำดับ ควรให้ความสำคัญ ดังนี้

1. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้ประกอบการและพนักงานควรร่วมกันหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน เพื่อพัฒนาองค์กร และผู้ประกอบการควรส่งเสริมให้พนักงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการแก้ปัญหาร่วมกัน สนับสนุนพนักงานให้ดำเนินการพัฒนาการปฏิบัติงานตามแนวคิดใหม่ ๆ
2. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้ประกอบการควรให้พนักงานปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพตามความรู้ความสามารถ และทักษะของแต่ละคน และควรมอบหมายงานให้พนักงานโดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจ
3. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้ประกอบการควรสร้างแรงจูงใจให้พนักงานเห็นความเป็นไปได้ในความสำเร็จของการปฏิบัติงาน ให้กำลังใจในการปฏิบัติงานแก่พนักงานอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังมีการให้รางวัลกับพนักงานที่ปฏิบัติงานประสบความสำเร็จเพื่อสร้างแรงจูงใจ

4. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้ประกอบการควรบริหารงานด้วยความเชื่อมั่นกล้าแสดงออก และกล้าเผชิญความจริง มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน ทำให้พนักงานในองค์กรอยากร่วมงาน สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารได้

การบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา โดยด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมากที่สุด ได้แก่ ด้านเงื่อนไขความรู้ รองลงมา คือ ด้านความพอประมาณ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ตามลำดับ โดยผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมควรให้ความสำคัญ ดังนี้

1. ด้านเงื่อนไขความรู้ ผู้ประกอบการควรมีการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในกลุ่มพนักงาน รวมทั้งการลดขั้นตอนการทำงานและการบริหารจัดการขององค์กร พัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะของบุคลากร ปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับพนักงาน ลูกจ้าง หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนและสังคมรอบด้านเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์

2. ด้านความพอประมาณ ผู้ประกอบการควรสร้างให้ตนเองมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ไม่หวังผลประโยชน์ระยะสั้นที่เป็นเหตุให้เกิดความเสี่ยงในการบริหารและดำเนินธุรกิจ ขยายกิจการอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามกำลังทุน และความสามารถที่มีอยู่ วางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่เหมาะสม

3. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ผู้ประกอบการควรดำเนินธุรกิจที่ไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ชุมชนท้องถิ่น สังคม และไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม จ่ายค่าจ้างและค่าตอบแทนที่ดีและปฏิบัติอย่างเป็นธรรมต่อพนักงาน สร้างจิตสำนึกที่ดีของพนักงานต่อลูกค้า

4. ด้านความมีเหตุผล ผู้ประกอบการควรมุ่งผลิตสินค้า จำหน่ายหรือให้บริการที่ตอบสนองตลาดภายในท้องถิ่น ภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ และตลาดต่างประเทศ นำผลกำไรที่เกิส่วนหนึ่งไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือขยายกิจการแทนการกักตุนจากภายนอก และใช้ทรัพยากรในกระบวนการผลิตอย่างประหยัดได้ประโยชน์คุ้มค่า

5. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ผู้ประกอบการไม่ควรก่อหนี้จนมีภาระหนี้สินเกินความสามารถในการบริหารจัดการ มีการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ หรือการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด หลีกเลี่ยงการใช้เครื่องจักร อุปกรณ์ที่แม้ว่าจะผลิตได้อย่างรวดเร็วเป็นจำนวนมาก แต่มีโอกาสขัดข้องบ่อย อาจมีค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมสูง ควรเตรียมอะไหล่สำรองไว้ ควรมีช่างที่เชี่ยวชาญในการซ่อมแซม

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์กรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดอื่น ๆ ขยายไปสู่ภูมิภาค และประเทศ อีกทั้งควรศึกษาผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดใหญ่ และขนาดกลางเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจ

2. ควรมีการศึกษาถึงภาวะผู้นำในด้านอื่น นอกจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เช่น ผู้นำการแลกเปลี่ยน ผู้นำจริยธรรม เป็นต้น เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินธุรกิจให้เข้ากับยุคปัจจุบัน ทำให้ธุรกิจสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). สถิติสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรวรรณ จันทรวง. (2551). การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมดอกไม้ใบยางพาราหุ้แร. งานวิจัย. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ทิมมพร ทวีเดช. (2554). การบริหารจัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน. งานวิจัย. สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาโครงการพัฒนากำลังการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาเอก. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ถวัลย์ลักษณ์ ศรีจันทร์ดี. (2554). การประเมินระดับการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความอยู่รอดในการดำเนินธุรกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ธนิยพรรณ นิธิทรัพย์โรภาส. (2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. บางกอกโพสต์.
- ประสพโชค มั่งสวัสดิ์. (2550). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารเศรษฐกิจ. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติของนักเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 3 วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- รุ่งนภา ค่ออุดม. (2550). ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs ในอุตสาหกรรมเกษตรภาคการค้า ในจังหวัดฉะเชิงเทรา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2553). การศึกษาภาวะผู้นำและทิศทางใหม่ เพื่อการพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs. งานวิจัย. คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วรรณมา ประยุกต์วงศ์. (2549). ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ทางเลือกเพื่อการบริหารธุรกิจที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : พิมพ์สวย
- สุขสวรรค์ กันตะบุตร. (2550). การศึกษาการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจ. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2550). เศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2556). รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประจำปี 2556. เข้าถึงเมื่อ (10 กุมภาพันธ์ 2557). เข้าถึงได้จาก (<http://www.sme.go.th/Lists/EditorInput/DispF.aspx?List=15dca7fb%2Dbf2e%2D464e%2D97e5%2D440321040570&ID=2095>)
- ไสว บุญมา. (2549). สู้จุดจบ. นนทบุรี : โอ้พระเจ้าพับลิชชิ่ง.
- Bass, Bernard M. and Avolio, Bruce. (1998). Transformation Leadership Development. California: Consulting Psychologists Press.

- Bass, Bernard M. and Avolio, Bruce. (1994). *Improving Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership*. Thousand Oaks : Sage Publications.
- Kaplan, Robert S. and Norton, David P. (1993). *Putting the balanced scorecard work*, Harvard Business Review. Access (10 February 2014). Available (www.goodpracticemodel.com)